

Transcripció entrevista amb Noam Chomsky
Entrevistat per Vicenç Navarro

MIT, Cambridge (Massachusetts), 13 de maig de 2008

PRESENTACIÓ

És un plaer introduir una entrevista que vàrem fer a Noam Chomsky el 13 de maig de 2008.

La UPEC que com bé sabeu és la Universitat Progressista d' Estiu de Catalunya té com part de la seva vocació el crear un intercanvi entre persones d'esquerres progressistes de Catalunya, d' Espanya, d' Europa i del Món. Per a nosaltres era de molt interès què pensava Noam Chomsky sobre el que està passant aquests dies als EEUU., a Europa i al Món.

Noam Chomsky és una persona d'una enorme importància i quan s'escrigui la història intel.lectual dels segles XX i XXI, Noam Chomsky tindrà un capítol molt important. Ha sigut la veu més crítica dintre dels EEUU. no sols pel que fa a la política exterior d'aquest país, sinó també en quan a les estructures de poder dels EEUU.

En aquests moment els EEUU. estan a la primera pàgina de totes les notícies i, com sempre, els mitjans de comunicació controlen, canalitzen, manipulen i és difícil saber què passa en un país tan complexe com els EEUU. Aquesta complexitat dels EEUU. encara està més accentuada degut a l'enorme diferència de cultures entre aquell país i les cultures d' Europa, d'Espanya i de Catalunya.

D'aquí que es va decidir per part de l'equip directiu de la UPEC de convidar-lo a donar la lectura inaugural, la classe inaugural de les jornades d'aquest any. Ell no va poder venir perquè la seva esposa estava molt malalta, es va excusar. Ell coneix Catalunya, és més, té una gran simpatia i lligam emotiu amb Catalunya perquè com intel.lectual dels EEUU. va seguir molt d'aprop aquella guerra civil; ens va explicar que, com a jove, ja es va sentir molt identificat amb la causa republicana contra el feixisme.

Ara bé, l'entrevista no és sobre el passat. És sobre el present i sobre el futur. L'entrevista es centra sobre els EEUU, què està passant als EEUU.?, què és el fenomen Obama?, és una promesa de canvi?, o és una construcció mediàtica?. També volíem saber la seva opinió sobre el que passa a Europa i veureu que parla, a vegades, molt críticament d' Europa i també volíem saber la seva opinió sobre el Món. Ell ha estat molt involucrat, és un dels punts de referència del moviment antiglobalització i té moltes coses interessants a dir sobre el futur d'aquest moviment.

He tingut el plaer de fer aquesta entrevista que dura 45'. Conec al Noam Chomsky fa molts anys, en realitat som amics, molt amics. Des d'aquest punt de vista va acceptar en unes condicions molt difícils, amb una situació familiar molt difícil, perquè estava disposat a través meu a contactar amb aquest món de Catalunya i Espanya. En Noam Chomsky és una persona superinteressant, no sols com intel.lectual sinó també com a ésser humà; és d'aquestes persones úniques que, malgrat el seu gran renom, és un home senzill, molt accessible i molt agradable.

Vàrem passar unes hores molt agradables amb ell fent l'entrevista i després d'una manera informal i naturalment es va comprometre que vindria i no renunciem a tenir-lo entre nosaltres algú any fent la conferència inaugural.

Els temes que toca són temes que són rellevants per a nosaltres i d'una enorme importància. A vegades serà difícil d'entendre perquè són temes i una narrativa diferent de la nostra. Al final farà algunes observacions en quan a mostrar la rellevància de Noam Chomsky al nostre país perquè el que passa als EEUU., en certa manera, és el futur nostre en el cas de que no canviem. I el futur l'hem vist i a vegades, no funciona.

És des d'aquest punt de vista que d'una manera relaxada parlem. Ell em coneix a mi, coneix els meus treballs, els cita, inclús en aquesta entrevista, però també en els seus i per exemple, fa referència a la situació sanitària que és molt preocupant, que a vegades no es capta, que als EEUU. no hi ha un sistema que garanteixi l'accés als serveis sanitaris. En realitat 100.000 persones moren cada any degut a la manca de serveis d'atenció sanitària. Aquest és un problema molt greu. Ell fa referència a aquest tema, fa referència a altres en els que jo he estat escrivint i treballant. Hi ha una amistat, hi ha una estima, hi ha una admiració mútua que es reflecteix en aquesta entrevista.

Aleshores, introdueixo aquesta entrevista al Noam Chomsky que crec que tots coincidim en que és un dels intel·lectuals més importants dels temps en que vivim.

ENTREVISTA

Vicenç Navarro: Moltes gràcies per rebre'ns.

Noam Chomsky: Estic encantat de tenir l'oportunitat de parlar amb vosaltres.

VN: Som aquí en nom de la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya (UPEC). Com t'explicava abans de l'entrevista, la intenció de la universitat és recuperar la història de Catalunya, recordant aquell temps, durant els anys de la República, quan treballadors i acadèmics es reunien a l'estiu per debatre temes d'interès comú. Això, evidentment, va ser prohibit durant la dictadura. Quan, el 2003, els partits d'esquerres van recuperar el govern de Catalunya, van decidir renovar aquest compromís i reiniciar la Universitat Progressista d'Estiu de Catalunya. Ens hauria encantat que haguessis pogut fer la conferència inaugural d'aquesta nova etapa i ens sap molt greu que no pogués ser així. Esperem, però, que puguis visitar-nos algun dia.

NC: Espero que sí.

VN: Volia parlar amb tu precisament sobre tu mateix i també sobre els Estats Units. Fora dels EUA, ets sens dubte l'intel·lectual amb més renom. Però la majoria de la gent de fora del teu país no és prou conscient del que representa que l'intel·lectual més conegut dels EUA a l'estranger aparegui tan poc als mitjans del seu propi país.

Quan mirem les principals cadenes de televisió, com la CBS, la NBC o la CNN, mai no hi apareixes. En realitat sembla com si hi estessis vetat. Molta gent fora dels EEUU no ho saben o no ho entenen, perquè sovint idealitzem els EUA, que es presenta com una democràcia extremadament dinàmica i activa. Molta gent no s'adona de la discriminació que pot arribar a patir l'esquerra dins dels EUA. Aquesta discriminació es dona fins i tot dins l'esquerra de l'establishment liberal. Com respons davant d'aquestes actituds? Com expliques aquesta discriminació en la majoria dels més importants fòrums de debat?

NC: D'entrada hauria de dir que, de fet, és en els cercles d'intel·lectuals liberals d'esquerres on probablement em temen i em menyspreen més. Si voleu veure un exemple ben gràfic d'això, podeu agafar una fotografia d'una de les portades preferides, que tinc penjada i emmarcada a la porta del meu despatx. És la portada de la revista més o menys oficial dels intel·lectuals liberals d'esquerres, *The American Prospect*, i la portada tracta el tema de les terribles circumstàncies en les quals aquests intel·lectuals intenten sobreviure –les enormes forces que virtualment els estan destruint.

A la fotografia s'hi veuen dues figures: dues cares amb un posat fixe i enfadat. D'una banda hi veiem Dick Cheney, al Pentàgon; a l'altra hi sóc jo. Els intel·lectuals d'esquerres de l'establishment liberal es veuen atrapats entre aquestes dues forces gegantesques. Aquest tractament és indicatiu de la paranoia i la preocupació que hi pugui haver qualsevol petit trencament en l'ortodòxia. Els intel·lectuals de l'esquerra de l'establishment liberal són (i no només als EUA) els típics guardians dels límits: fins aquí podem arribar, però no anirem ni un mil·límetre més enllà. De fet, és aterridor pensar que algú pugui anar un mil·límetre més enllà. Això s'estén també als principals mitjans de comunicació. Per tant, sí, els EUA és un país molt lliure; de fet, és el país més lliure del món. No crec pas que la llibertat d'expressió, per exemple, estigui tan protegida enlloc del món com ho està aquí. Però és una societat molt dirigida, una societat que es gestiona com un negoci, dirigit amb molta cura, amb estrictes requisits doctrinals, dels quals no es tolera cap desviació –seria massa perillós.

Un dels motius pels quals és massa perillós és que el sistema polític, tant els partits com la classe política, és en una posició molt dretana, si la comparem amb la resta de la població, pel que fa a la majoria de temes importants. Si agafem la sanitat, per exemple, sobre la qual tu has escrit durant molts anys, cal dir que la població és a l'esquerra del sistema, i així ho ha estat sempre. El mateix passa en molts altres àmbits. Per tant, permetre que es debatin alguns temes en concret és una amenaça i permetre qualsevol desviació d'un tipus de política de partit és perillós i s'ha de controlar amb molta cura.

Per tant, sí, aquest és un país molt lliure, però molt controlat. Per això tenim una ideologia molt rígida i molt controlada.

VN: És sorprenent perquè, des de fora dels EUA, sovint es té la impressió que el país té un sistema polític molt estable i segur. Podríem fins i tot pensar que amb un sistema polític i uns mitjans de comunicació tan potents, el país es podria permetre veus més crítiques en els mitjans.

NC: Sí!

VN: És com si temessin les veus més crítiques, com ara la teva.

NC: Sí, crec que tenen por. Existeix una por terrible que qualsevol petita desviació pugui conduir-nos al desastre. És una mentalitat típicament totalitària. Has de controlar-ho tot. Si res queda fora de control, pot resultar desastrós per a ells. De fet, l'estabilitat de la societat dels EUA no és tan òbvia. Requereix molta repressió –els papers del Pentàgon durant la Guerra del Vietnam són força representatius del que estic dient. Aquests papers no són documents desclassificats i públics. Tenir-hi

accés és com robar els arxius: és com conquerir un país i fer-se amb el botí dels seus arxius. La informació no està pensada per al públic. Hi ha una sèrie de coses interessants en els papers del Pentàgon que han estat ocultades. El més interessant és la part de més al final –el període que cobreixen aquests papers acaba a mitjan 1968, just després de l'ofensiva del Tet del mes de gener de 1968, que va convèncer les classes polítiques que la guerra resultava massa costosa i que no valia la pena continuar-la. Amb tot, en els mesos immediatament posteriors, hi va haver un intent del govern d'enviar uns 200.000 homes més al Vietnam, per augmentar així el nombre de tropes a gairebé tres quarts de milió. Hi va haver un debat sobre això, tal i com demostren els papers del Pentàgon, i van decidir no portar-ho a terme. El motiu és que temien que, si ho feien, potser necessitarien les tropes per controlar el desordre civil que podria provocar als EUA. Hi hauria una rebel·lió de proporcions sense precedents entre la gent jove, les dones, les minories, els pobres, etc. Amb prou feines controlaven les coses dins el propi país, i qualsevol moviment en fals podria haver portat a una rebel·lió. I això continua. No pots deixar que la població es descontrolï. Ha d'estar estretament disciplinada.

Un dels motius d'una pressió consumista tan extraordinària, que es remunta als anys 1920, és precisament el reconeixement del món empresarial que, si no s'atomitza la gent, si no se la condueix cap a allò que s'anomenen "les coses superficials de la vida, com ara el consum de moda", la població pot girar-se en contra seva. Ara mateix, per exemple, un 80% de la població dels EUA creu que el país es mou, transcrivint literalment les paraules exactes, d'acord amb "uns pocs grans interessos que només miren per a ells mateixos", i no tenint en compte el benefici de la població. Un 95% de la població pensa que el govern hauria de parar més atenció a l'opinió pública. El grau d'alienació de la població cap a les institucions democràtiques és enorme. Sempre que la gent estigui atomitzada, i preocupada només per com maximitzar el crèdit de les seves targetes de crèdit, separats els uns dels altres perquè no escoltin debats crítics seriosos, sempre que sigui així, podran controlar-ne les idees.

VN: Una altra cosa que passa fora dels EUA és la idealització del sistema nord-americà pels mitjans europeus. Per exemple, les primàries presidencials s'hi estan mostrant com un signe de vitalitat de la democràcia. I el fenomen Obama es presenta com a responsable de la mobilització de masses. Això és força contrari a la realitat. Com explicaries, aquesta idealització de l'escena política americana, tan freqüent a Europa?

NC: La gent té aquestes il·lusions, i ens hem de preguntar quin n'és l'origen. És clar, però, que ha passat, i l'establishment ho entén perfectament.

Per exemple, hi ha un dia de les primàries, que s'anomena el "superdissabte", el 5 de febrer, en el qual se celebren un parell de dotzenes de primàries. L'emoció, per tant, és molt gran. Mirem-nos, però, el *Wall Street Journal*: la història principal en portada el mateix "superdissabte", amb grans titulars, diu així: "Els temes polítics retrocedeixen en la cursa del 2008, ja que els votants se centren en el caràcter dels candidats". Poc després, va aparèixer una enquesta, de la qual no van informar gaire, que revelava que tres quartes parts de la població volien que els mitjans cobrissin les opinions dels candidats sobre els temes més importants. Exactament el contrari de la doctrina estàndard que s'expressava en el titular del diari. Això no és nou. Ha passat el mateix en eleccions anteriors. Els dirigents dels

partits mantenen aquests temes, amb molt de compte, fora de la vista dels lectors. I no és veritat que els votants prefereixin la personalitat dels candidats per sobre dels altres temes. Els votants estarien encantats de poder votar a favor d'un sistema sanitari públic, que han desitjat durant dècades. Simplement és que no se'ls dóna l'opció. Els dirigents del partit –o, bàsicament, l'àmbit de les relacions públiques que venen béns de consum a través de la televisió– anuncien els candidats de la mateixa manera que anuncien béns de consum. Quan veus un anunci a la televisió, no esperes aprendre'n res. Si tinguéssim un mercat lliure del tipus que descriuen els economistes, en el qual els consumidors informats prenen decisions racionals, la General Motors faria anuncis explicant les característiques dels cotxes que venen. No ho fan. El que fan és intentar crear il·lusions, per mitjà de gràfiques complicades, d'una actriu famosa conduint cap al cel, o de qualsevol cosa per l'estil. La clau és enganyar i manipular l'audiència. Quan tu "vens" els candidats, és el mateix –no entrem en els temes importants, és massa perillós perquè el públic pot no estar d'acord amb tu en aquests temes. Per tant, el que vens és caràcter, trivialitats, temes personals –el pastor d'algú va dir no sé què, Hillary Clinton va cometre un error quan parlava de Bòsnia, etc. La fundació de recerca Pew va publicar un estudi sobre la cobertura que fa la premsa de les primàries. La història principal ha estat la dels sermons del reverend Jeremy Wright. La segona, la del rol dels "súper delegats", i la tercera, la discussió sobre si Obama havia estat més o menys encertat amb el seu comentari sobre l'"animadversió" de l'electorat pel que fa a l'economia. I no és gairebé fins a la desena posició que apareix la narració de l'errada de Hillary Clinton sobre Bòsnia. Totes les històries principals d'aquesta llista són sobre temes irrellevants, marginals. No n'hi ha cap que destaquí l'opinió dels candidats sobre cap dels temes importants –sobre allò que el públic en general vol escoltar. Es parla de qualsevol cosa excepte dels temes importants. Per tant, la població simplement no sap quins són els temes importants, això és força evident.

L'opinió popular als EUA ha estat des de sempre molt ben estudiada, principalment perquè les classes empresarials, que dirigeixen el país, volen sentir el pols del seu públic –per controlar la propaganda. Pots aspirar a controlar les actituds i opinions de la gent si en saps molt, de la seva vida. És per això que en sabem tant, de l'opinió pública. En les darreres eleccions, el 2004, la majoria dels votants de Bush tenien visions equivocades sobre l'opinió de Bush pel que fa als temes principals –no pas perquè fossin idiotes o no hi estiguessin interessats, sinó perquè les eleccions segueixen un sistema de màrqueting. Aquesta és una societat dirigida per les necessitats empresarials: de la mateixa manera que vens béns de consum, vens candidats. El públic és la víctima i n'és conscient, i, per això, més o menys un 80% creu que el país es mou en funció d'un pocs grans interessos que miren només per a si mateixos. Així doncs, la gent no està enganyada, simplement no veuen que se'ls ofereixi cap opció.

El fenomen Obama és una reacció interessant a tot això. Els assessors d'Obama, els dirigents de la seva campanya, han creat una imatge que és bàsicament com un full en blanc. En la campanya d'Obama hi sonen paraules com esperança, canvi, unitat –eslògans totalment buits pronunciats per una persona agradable, amb bon aspecte i que parla bé–, els opinadors en diuen "retòrica en alça", ("soaring rhetoric"), i cadascú pot escriure-hi el que li sembli, en aquest full en blanc. Molta gent hi està escrivint els seus desitjos per un canvi de progrés. En la campanya, com apunta encertadament el *Wall Street Journal*, no s'ha parat gaire atenció als temes importants. Les característiques personals són l'element clau. És el caràcter que es tracta en portada com a tema cabdal.

Però, sí, el suport que ha rebut Obama és un fenomen popular, i penso que reflecteix l'alienació de la població de les institucions. La gent s'agafa a un ferro roent: aquí hi ha una petita possibilitat que potser algú pugui defensar allò que volen. Tot i que ell no ho digui, sembla el tipus de persona que potser ho faria. És força interessant fixar-nos en les comparacions que es fan. A Obama el comparen amb John F. Kennedy i Ronald Reagan –Kennedy i Reagan eren creacions, productes dels mitjans de comunicació, en especial Reagan. Probablement ni ell coneixia quines eren les polítiques del seu programa, era estrictament una creació dels mitjans. Inicialment no era especialment popular, però els mitjans van crear la imatge d'un *cowboy* meravellós que ens salvaria a tots, i així successivament.

L'administració Kennedy tenia més control; va ser el primer grup dirigent que va entendre el poder de la televisió i va crear un tipus de carisma mitjançant un bon funcionament de les relacions públiques: la imatge de Camelot, d'aquell indret meravellós, on passen coses meravelloses, i un gran president. Quan et fixes en les accions reals que es van dur a terme, és grotesc. Kennedy és el president que va envair el sud del Vietnam i el que va llançar un gran atac terrorista contra Cuba, i del qual podríem dir moltes altres coses en aquesta línia. La seva administració fou responsable de l'establiment d'una dictadura neonazi a Brasil. El cop d'estat va tenir lloc just després de l'assassinat de Kennedy, però les bases per a aquest cop havien estat establertes pels Kennedy i van portar a una terrible plaga de repressió arreu de l'Amèrica Llatina. Però la imatge de Camelot hi és, i les imatges són molt importants quan intentes controlar una població dissident.

De fet, els EUA no és un país feixista, aquesta seria una mala analogia. Però la semblança amb les tècniques de propaganda feixistes és força sorprenent, no és accidental. Els nazis van adoptar, de manera explícita, conscient i obertament, les tècniques publicitàries americanes, i així ho van manifestar. Van agafar unes quantes idees senzilles, les van reforçar una i una altra vegades, i van fer que semblessin atractives –aquesta era la tècnica publicitària americana dels anys 20 i va ser el model que els nazis van adoptar de manera explícita, i aquest és el model de propaganda empresarial avui dia.

Per tant, sí: el fenomen Obama, penso, reflecteix l'alienació de la població que trobem a les enquestes: el 80% diu que el país es mou per uns pocs grans interessos. Tot i que Obama diu que *ho canviarem*, no tenim gens clar què és el que canviarem exactament. De fet, les institucions financeres, que són els seus majors contribuïdors, pensen que ell ja està bé; per tant, no sembla gens clar que hi pugui haver cap canvi. Però si parles de "canvi", la gent s'hi agafa; si dius "canvi" i "esperança", la gent s'hi agafarà i dirà, d'acord, aquest pot ser el salvador que ens aconseguirà allò que volem, tot i que no hi hagi cap evidència per creure que això pugui passar.

VN: És clar.

NC: Per tant crec que el fenomen Obama i l'alienació de la gent van de la mà.

VN: Quina seria la diferència entre una administració de McCain i una d'Obama?

NC: McCain és un altre exemple de creació d'una imatge-propaganda molt efectiva. Vull dir, imagineu-vos un pilot rus que bombardeja objectius militars a l'Afganistan, capturat i torturat pels terroristes fanàtics islàmics dirigits pels EUA. Diríem que va

ser un heroi? Diríem que era un expert en temes d'estratègia i seguretat, perquè estava bombardejant objectius civils? No, no ho diríem. Però aquesta és la imatge que s'ha creat de McCain. El seu heroisme i el seu coneixement i estratègia es basen en el fet que ell va bombardejar una sèrie de gent des de 10.000 metres d'alçada i que li van disparar. No està bé que el torturessin, no hauria d'haver passat, va ser una acció criminal, etc. Però això no el converteix en cap cas en un heroi de guerra o en un especialista en política exterior. Això és fruit d'una creació dels experts en relacions públiques. La indústria de les relacions públiques és una indústria enorme, molt sofisticada. Probablement una sisena part del PIB es destina al màrqueting, la publicitat, etc., i representa un element clau de la societat. És la manera de mantenir la gent separada uns dels altres, sotmesa, o centrada en alguna altra cosa. I això és explícit i, com he dit, de tot això, se'n parla en l'àmbit de la propaganda de les relacions públiques.

VN: Quina seria la diferència entre les administracions McCain i Obama pel que fa a la política exterior?

NC: Sí. McCain pot ser pitjor que Bush. No en parla gaire, perquè se suposa que no s'ha de parlar gaire d'aquests temes, però les poques coses que n'ha dit fan força por. Podria obrir una situació impredecible (be a real loose cannon)

VN: Com explicaries la simpatia que Obama desperta a Europa?

NC: Suposo que els europeus també escriuen allò que volen en el full en blanc del qual parlàvem. I no és cap secret que els europeus no només no els agradava Bush, sinó que el temien. El mateix *establishment* americà tenia por de Bush. Bush va arribar enmig d'un mar de crítiques sense precedents fins i tot de part de les veus oficials de l'administració Reagan i de l'opinió pública en general. Per exemple, quan es va anunciar la seva estratègia de seguretat nacional el setembre del 2002, parlant de guerra preventiva, i anunciant virtualment una guerra a Iraq, immediatament, al cap de poques setmanes, hi va haver un article al *Foreign Affairs* (la revista principal de l'*establishment*) condemnant allò que ells van anomenar la Gran Estratègia del Nou Imperi –no pas per principis, sinó perquè seria perjudicial per als EUA. I hi va haver moltes crítiques a l'administració de Bush pel seu extremisme, fins i tot pel nacionalisme extremista i radical. McCain segurament és en el mateix terreny. Obama, en canvi, probablement tornaria a situar el país més al centre, exactament on se situava l'administració Clinton.

La mateixa doctrina de Bush, la doctrina de guerra preventiva –ja sabeu, el menyspreu descarat pels nostres aliats, entre moltes altres coses– n'és un exemple interessant. Aquesta doctrina, però, no era nova. La doctrina de Clinton si s'interpreta literalment era encara pitjor. La doctrina de Clinton consistia oficialment en el fet que els EUA tenen dret a utilitzar la força per protegir l'accés als mercats i als recursos. En realitat, això és més extremista inclús que la doctrina de Bush. Però l'administració Clinton ho va presentar educadament, discretament, i no de manera que els nostres aliats s'allunyessin de nosaltres. Els europeus no podien fer veure que no ho veien –és clar que ho saben i, de fet, els líders europeus probablement ho aprovaven. Però l'arrogància, la poca vergonya, l'extremisme i l'ultranacionalisme de l'administració Bush va ofendre realment els corrents més de centre als EUA i a Europa. És a dir, sempre hi ha una manera més o menys educada de portar a terme les mateixes polítiques.

VN: Creus que hi ha possibilitats per a les esquerres als EUA en algun moment?

NC: Crec que aquest país ofereix una enorme oportunitat per als organitzadors d'esquerres. Això s'observa quan ens fixem en l'opinió pública, que està molt ben estudiada. Els teus estudis de recerca sobre l'opinió de la gent pel que fa als programes de sanitat pública mostra que la gent vol aquest tipus de programes als EUA. Si tinguéssim una democràcia que funcionés, els EUA faria dècades que gaudiria d'un sistema de sanitat pública nacional. El mateix podria aplicar-se a la política exterior. Agafem l'Iran, per exemple, el proper gran tema del qual parlarem. Cada candidat a la presidència, fins i tot Obama, diu que hem de mantenir l'amenaça de la força contra l'Iran, mantenint així les opcions obertes. Resulta, però, que s'està violant la Carta de les Nacions Unides; ara bé, l'opinió de l'elit dona a entendre que els EUA hauria de ser un país fora de la llei i ningú no en fa cap comentari. Però això no és el que vol el públic. La gran majoria del públic diu que no hauríem d'anar sempre amb amenaces sinó que hauríem d'utilitzar la diplomàcia. La gran majoria del públic als EUA, gairebé un 75%, sosté que l'Iran té els mateixos drets que qualsevol altre signant del tractat de no-proliferació: el dret a enriquir urani per a energia nuclear, però no per a armes nuclears. I, sorprenentment, una molt gran majoria del públic creu que hauríem de donar suport a una zona lliure d'armes nuclears en aquella regió, incloent-hi l'Iran, Israel i les forces americanes desplegades a la zona. Resulta que aquesta és també la política oficial de l'Iran, i, de fet, els EUA i Anglaterra estan oficialment compromesos amb aquesta actitud, encara que aquest fet no es pot esmentar. Quan els EUA i el Regne Unit van intentar construir una primera coartada legal per a la invasió a l'Iraq, van apel·lar a la Resolució del Consell de Seguretat de les Nacions Unides 687 de 1991, que demanava a l'Iraq que eliminés les seves armes de destrucció massiva, i van assegurar que no ho havien complert. D'allò se'n va parlar molt, però no del fet que la mateixa Resolució comprometia els signants a mobilitzar-se per establir una zona lliure d'armes nuclears a l'Orient Mitjà (article 14). No hi ha cap candidat, però, que pugui ni mencionar aquesta possibilitat. Si EUA tingués una democràcia que funcionés, en la qual l'opinió pública influís en la política, la més que perillosa confrontació amb l'Iran s'establiria de ben segur de manera pacífica.

Fixem-nos en Cuba, també. Durant 45 anys els EUA s'han dedicat a castigar els cubans –tenim documents interns dels Kennedy, entre altres coses, que ho demostren. Hem de castigar el poble cubà pel seu "reeixit desafiament" a les polítiques dels EUA, remuntant-nos a la Doctrina Monroe de 1823. La Doctrina Monroe va establir el dret dels EUA a dirigir l'hemisferi. Els cubans desafien aquesta doctrina amb força èxit, per tant cal castigar la població amb una guerra important, una guerra terrorista. Aquest objectiu no es va ni dissimular. Arthur Schlesinger, el biògraf semioficial de Robert Kennedy i un assessor de Kennedy, diu que a Robert Kennedy se li encarregà portar "els terrors de la terra" a Cuba. Aquesta va ser la seva responsabilitat primordial. Hi estaven obsessionats –a més d'intentar estrangular econòmicament la població cubana per castigar-la per la seva malifeta. Què en pensa el públic dels EUA, d'això? En diverses enquestes fetes des dels anys 1970, aproximadament dues terceres parts del públic diu que hauríem d'iniciar relacions diplomàtiques normals amb Cuba, exactament com ho fa la resta del món. Però el fanatisme de l'establishment, amb aquesta actitud, envaeix tot l'espectre que en forma part –els Kennedy, que són els que ho van començar, i tota la resta. No hi ha cap candidat que pugui arribar a parlar-ne.

El mateix passa amb un munt d'altres grans temes. Per tant, com he dit, els EUA hauria de ser el paradís per a un organitzador d'esquerres. Penso que les possibilitats que té l'esquerra aquí són extraordinàries, i aquesta és precisament la raó per frenar l'opinió de què parlavem abans, l'expressió de les diferents actituds, etc. De fet, el país té una població força activista. Segurament hi ha més gent ara implicada en l'activisme per algun o altre tema important que durant els anys 1960. Encara està als seus principis i està atomitzada. Ara bé, existeixen molts moviments populars que no havien existit mai fins ara. Per exemple, agafem els moviments solidaris amb el Tercer Món: això és quelcom totalment nou en la història de l'imperialisme europeu, i té l'origen en els corrents de gent normal i corrent als EUA. Des de les esglésies rurals, evangèliques, gent convencional, milers de persones, van decidir anar a l'Amèrica Central per viure amb les víctimes de les guerres terroristes de Reagan, per ajudar-los, per intentar protegir-los, etc.; eren milers o desenes de milers de persones. Una de les meves filles encara hi és, a Nicaragua. Això no havia passat mai fins ara en la història de l'imperialisme. Ningú a França va anar mai a viure en un poblet d'Algèria per ajudar-ne la gent, per protegir-los de les atrocitats dels francesos. Era una opció que no s'havia ni plantejat; durant les guerres a Indoxina tampoc, excepte alguns, pocs, que van quedar molt escampats pel territori. Però durant els anys 1980, això es va desenvolupar de manera espontània –no en els centres de l'elit, per tant, no ho veuríeu pas a Boston, sinó als estats rurals de Kansas i Arizona, i ara s'ha escampat arreu del món. En conseqüència, tens guardians de la pau cristians, i Déu sap qui més. Un altre desenvolupament nou molt important és el moviment de justícia global, que s'ha anomenat, ridículament, "antiglobalització".

La propaganda diu que l'anomenat moviment antiglobalització va començar a Seattle. No va ser així. Va començar al Tercer Món. Quan centenars de milers de pagesos a l'Índia assalten el parlament, no és un fet rellevant –només si la gent fa alguna cosa en una ciutat del nord, és un fet rellevant. Així doncs, els moviments populars de masses a Brasil o l'Índia, per exemple, no van existir fins que s'hi va involucrar una ciutat del nord. Però les ciutats del nord s'hi van implicar, i el moviment s'ha escampat ara arreu per les ciutats del nord igualment que per les del sud.

VN: L'anomenat moviment "antiglobalització" ha estat certament un moviment esplèndid. Però a vegades fa la sensació que potser està paralitzat i immòbil. Què et sembla la idea d'establir una Cinquena Internacional, o alguna altra forma d'organització que pugui representar una alternativa a l'actual sistema mundial?

NC: N'he parlat en reunions del Fòrum Social Mundial, que sempre se celebra en algun indret del sud, i he comentat que aquest moviment podria portar les llavors d'una internacional real i, a parer meu, la primera internacional real. Allò que s'anomenà la Primera Internacional fou important, però va ser molt localitzada. Va ser en una part d'Europa, i va ser essencialment destruïda per Marx quan aquest no pogué controlar-la. La Segona Internacional desaparegué just abans de la Segona Guerra Mundial. La Tercera Internacional va ser presa com una institució propagandística per la Unió Soviètica i la Quarta Internacional va ser marginalment trotskista.

Però aquesta és la primera autèntica internacional, o, si més no, ho sembla. No em refereixo només al Fòrum Social Mundial, sinó també a altres fenòmens com ara la Vía Campesina. L'última vegada que vaig ser a Porto Alegre, a Brasil, per assistir al

Fòrum Social Mundial, el primer lloc que vaig visitar va ser la reunió internacional de la Vía Campesina, l'organització internacional de pagesos. Va ser molt animat, molt emocionant. Representa la major part de la població mundial, i va ser molt emocionant ser allà. El Fòrum Social Mundial també ho va ser. Aquesta és l'autèntica globalització. Són gent d'arreu del món, de totes les esferes de la vida, interactuant, debatent, i tornant a casa per intentar implementar idees de canvi social.

No sé si la nova internacional funcionarà. Podria ser. Però, si no funciona, només s'aconseguirà augmentar el nivell d'acció per al proper intent d'aconseguir-ho. Per tant, penso que té sentit això que dius. Pot ser que veiem les llavors de la primera autèntica internacional, constituïda per les classes populars d'arreu, intentant superar l'extraordinària alienació que la gent d'arreu del món sent, als EUA i a la resta del món –la sensació que les institucions no treballen per nosaltres, sinó que ho fan per algú altre. Aquests grups poden mobilitzar i organitzar, utilitzant les llibertats que tenim i hem aconseguit. Obren unes expectatives molt importants.

VN: Una cosa que és bastant preocupant és l'americanització de la política europea, que crec que és el que passa a tot arreu. Fins i tot l'esquerra europea sembla haver perdut el seu llenguatge. Per exemple, els líders d'esquerra no parlen de la classe treballadora, sinó que ho fan de la classe mitjana. La lluita de classes ha desaparegut del tot del discurs de l'esquerra. Existeix, doncs, un desenvolupament força preocupant: el llenguatge polític americà s'està fent present a Europa ara, coincidint amb l'enorme feblesa de l'esquerra.

Aquesta americanització de la vida política europea sembla paradoxal, perquè això té lloc al mateix temps que la influència dels EUA s'està reduint en el món. Europa és cada vegada més semblant als EUA. Els partits polítics, per exemple, han perdut la seva força i valor. Més que partits polítics, el que veiem són les xarxes de comunicació dels líders polítics. I la política esdevé un xou, un xou teatral. Com hem comentat abans en la nostra conversa, es presenten eslògans sense cap mena de significat. Com explicaries, doncs, que en un moment en el qual la influència dels EUA s'està reduint, els valors polítics i culturals de l'establishment dels EUA siguin cada vegada més dominants a Europa?

NC: Aquest és un tema molt ampli, però agafem-ne només uns quants elements. Si mirem una mica enrere en la història, Europa va ser la regió més salvatge i brutal del món durant segles. Establir el sistema nació-estat a Europa va ser un programa d'assassinats i destrucció en massa. Al segle XVII, probablement un 40% de la població d'Alemanya fou eliminada per culpa de la guerra. Durant aquest procés de salvatgisme i brutalitat, Europa va crear una cultura de salvatgisme i una tecnologia de salvatgisme que els va permetre conquerir el món. I la resta d'Europa no es va valer pas de polítiques més suaus. Fins i tot un país tan petit com Bèlgica va ser capaç de matar probablement uns 10 milions de persones al Congo.

Tot això, evidentment estava associat amb l'arrogància racista més extrema, i finalment va culminar en dues guerres mundials. Des de la Segona Guerra Mundial, Europa ha estat en pau, no pas perquè els europeus hagin esdevingut pacifistes, sinó perquè es van adonar que la propera vegada que es possessin a jugar al joc de matar-se els uns als altres, segurament acabarien eliminant tota la població

mundial. Han creat una cultura de salvatgisme i una tecnologia de destrucció tan gran que aquest joc s'ha hagut d'acabar.

La Segona Guerra Mundial va representar també un canvi molt acusat en el poder mundial. Els EUA havien estat l'economia més poderosa en el món durant molt de temps, molt més poderosa que la d'Europa, però no tenia un paper tan rellevant en els afers globals. Dominava l'hemisferi occidental i feia incursions cap al Pacífic, però restava en un segon pla respecte d'Anglaterra i fins i tot de França.

La Segona Guerra Mundial, però, ho va canviar tot. Els EUA es van beneficiar enormement de la guerra, i la resta del món va quedar greument afectat i destruït. La guerra va acabar amb la Depressió, la producció industrial pràcticament va quadruplicar-se. Els EUA van acabar la guerra posseint literalment la meitat de la riquesa mundial i amb una incomparable força a escala militar i de seguretat. Els planificadors ja sabien que això passaria. Van planificar una situació de dominació global en la qual no es toleraria que els altres països exercissin la seva sobirania. A Europa, al final de la guerra, hi va haver una onada de democràcia radical, d'antifeixisme, de resistència, de movilització obrera –bastant significatiu en alguns casos– i la primera tasca dels EUA i la Gran Bretanya, els conqueridors, va ser ofegar aquest intent. Així que, en un país rere l'altre, incloent-hi el Japó, la primera tasca dels anomenats alliberadors va ser ofegar la resistència al feixisme i reinstaurar l'ordre tradicional. Potser no amb el mateix nom, però sí amb els mateixos líders. Va ser una batalla que no va passar d'un dia per l'altre. Per exemple, Itàlia era probablement l'objectiu principal de la subversió de la CIA, com a mínim cap als anys 1970, per intentar limitar la democràcia italiana, ja que això hauria significat un rol tan gran per al moviment obrer que no podia ser tolerat. Tot això va anar-se enfonsant gradualment: les elits europees van haver d'acceptar una posició en la qual els EUA s'apoderaven del seu rol tradicional de dirigents mundials que feien ús del salvatgisme i de la barbàrie, i van haver d'acceptar part dels guanys que ingressarien els EUA derivats de la dominació global.

No és que els demòcrates radicals perdessin a Europa completament –de fet, van guanyar un nivell important de democràcia social. En realitat, els europeus viuen millor que els americans en molts àmbits: estan més sans, són més alts, tenen més temps de lleure. Els EUA, especialment a partir dels anys 1970, tenen aproximadament el nombre més alt d'hores de feina en tot el món industrial amb els sous més baixos, els pitjors beneficis socials, i els pitjors resultats en l'àmbit de la salut. Fixem-nos només en l'alçada: quan un americà viatja a Europa, la primera cosa que el sorprèn és com d'alt és tothom, i això és literalment veritat. Per tant, Europa ha obtingut molts guanys de la seva posició subordinada –deixeu que els EUA vagin al capdavant en la carrera de la destrucció, de la massacre, etc.– i això ha fet que s'adquirís un cert grau de complaença. Podríem dir que els europeus gairebé respiren alleujats: després de segles de salvatgisme i barbàrie, ens relaxarem i anirem darrere d'algú altre, deixarem que algú altre ho faci per nosaltres i nosaltres ens dedicarem simplement a gaudir dels beneficis.

Les classes polítiques, les classes empresarials, etc., no hi posen cap objecció a aquesta actitud. Allò que tu anomenes "americanització" és realment l'extensió del control de les classes empresarials europees. Les classes empresarials europees estan força satisfetes. Estan estretament integrades amb les classes empresarials

dels EUA. Potser existeix algun conflicte, però estan realment integrades de manera ben estreta amb els EUA.

Si ens fixem en el conflicte, veiem que és molt interessant. Suposadament tenim un mercat lliure, o així hauria de ser, considerant la ideologia. De fet, però, tenim un sistema econòmic basat en l'estat. El dinamisme de l'economia d'alta tecnologia prové en gran mesura del sector públic, de llocs com aquest en què ens trobem ara mateix [Massachusetts Institute of Technology], que llavors s'ofereix a capitals privats per a explotar-la. Sovint esdevé gairebé còmic. Una de les principals indústries exportadores és la fabricació d'avions civils. La indústria de l'aviació civil està dominada actualment per dues empreses, Airbus i Boeing, les quals estan enfrontades constantment en l'Organització Mundial del Comerç per veure quina aconseguirà més subsidis de l'estat. De fet, totes dues empreses són filials dels poders públics. Als EUA, les companyies aèries comercials són en gran mesura filials d'Air Force i Aerospace, i no existirien sense aquestes entitats.

A Europa, la indústria de l'aviació civil rep impressionants subvencions de l'estat. Recentment, es va manifestar una gran protesta als EUA pel fet que Airbus hagués guanyat un contracte per abastir de combustible els avions de l'Air Force americana. Ara bé, quan mirem el contracte podem veure que, en realitat, el contracte és amb una empresa americana treballant conjuntament amb Airbus. En realitat, aquestes empreses estan altament integrades. I això és el que anomenem un mercat lliure: indústries amb base pública integrades amb una altra. Però, per a les classes empresarials europees i americanes, aquesta és una situació acceptable, i com que ells dominen en gran mesura les seves societats, no hi ha cap problema. És, a més, el que diu la propaganda i la doctrina.

En quan a l'altre component de la pregunta que em fas: Sí, sota la superfície continua existint una lluita de classes, que aflora constantment i que pot estar a punt d'explotar. Però d'això no se n'ha de parlar. Una de les meves filles és professora en un col·legi de l'Estat que té estudiants de famílies relativament pobres, les aspiracions dels quals són arribar a ser, majoritàriament, infermeres o policies, o algun treball semblant. El primer dia de classe, ella sempre els demana que es presentin, que identifiquin la seva classe social, que escullin una paraula que els classifiqui. La majoria no n'han sentit a parlar mai d'això, se suposa que no s'ha d'utilitzar aquesta paraula. Les respostes que obté són "classe baixa" o "classe mitjana". Si el teu pare treballa de porter en algun lloc, pertany a la classe mitjana. Si el teu pare és a la presó, pertany a la "classe baixa". Aquestes són les dues classes possibles. Aquesta és una trampa ideològica. La idea que la classe depèn de qui dóna les ordres i de qui les rep s'escapa de la consciència. Ara bé, sota aquesta ideologia existeix un sentit de classe. Tan bon punt parles amb gent de classe treballadora, et responen immediatament perquè així ho senten.

VN: T'havia promès que no et prendria gaire temps. Deixa'm, només, fer-te una darrera pregunta, una personal. Molta gent arreu del món t'està enormement agraïda per la feina feta, però d'on treus les forces? Com aconseguixes continuar endavant? Aquí et veiem, en el centre de l'imperi, dirigint-te força clarament a les forces del poder i essent silenciats, condemnat a l'ostracisme, marginat. Mentrestant, a la resta del món, la gent t'admira, llegeix la teva obra i la troba extremadament útil.

NC: No em sento marginat als EUA. Quan arribi a casa aquest vespre, em passaré cinc hores responent correus electrònics, i probablement dotzenes de cartes seran invitacions.

VN: Em refereixo al fet que estàs marginat per les estructures del poder.

NC: No m'importen les estructures del poder, no és pas on visc. Si no fos enemic seu, pensaria que alguna cosa no va bé. Per això, tinc una fotografia de la portada de la revista [*The American Prospect*] que et comentava abans en un lloc tan visible.

VN: És la millor manera d'indicar que estàs fent el correcte.

NC: Sí, estic fent el correcte. En part és això. Però allò que em fa continuar treballant són coses com les que il·lustren fotografies com aquelles d'allà [*assenyalant*]. L'una mostra, probablement, la que fou la pitjor massacre laboral de la història. A Xile, fa un segle, a Iquique, els miners treballaven a les mines en condicions realment indescriptibles. Ells i les seves famílies van manifestar-se en direcció a la ciutat per demanar un lleuger augment dels seus salaris. Els propietaris britànics de les mines els van rebre, els van fer entrar en el pati d'una escola, els van permetre que comencessin la seva reunió, i després van fer-hi entrar els soldats i els van disparar a tots: homes, dones i criatures. Ningú no sap quanta gent van matar –no comptem el nombre de gent que matem– potser milers. Va haver de passar un segle abans no se'n va fer cap commemoració. Això [*mostra la fotografia*] és un petit monument que vaig veure l'any passat; havia estat col·locat per gent jove que tot just començava a trencar les cadenes de ferro de la dictadura. No és només Pinochet. Xile té una història amarga de violència i repressió d'estat. Però ara se n'estan sortint. Per tant, sí, hi va haver una atrocitat, i ara s'hi comença a parar atenció.

Aquella altra d'allà [*assenyalant*] és – vosaltres sabeu què és, evidentment– una pintura que em va regalar un capellà jesuïta. D'una banda, hi ha l'arquebisbe Romero, que va ser assassinat l'any 1980. Just davant d'ell, hi ha sis importants intel·lectuals, capellans jesuïtes, a qui van matar el 1989 unes forces terroristes dirigides pels EUA que ja havien aplegat un rècord horrorós de massacres de víctimes usuals. I l'Àngel de la Mort, just per sobre d'ells. Aquest esdeveniment atragué Reagan –no pas l'oncle alegre. Aquesta és la realitat dels anys 80. Me la vaig col·locar aquí perquè em recordés el món real. Però ha estat un interessant test Rorschach. Gairebé ningú als EUA no sap què és; com que nosaltres vam ser responsables de la massacre, no ho sabem. La gent a Europa, potser un 10%, sap què és. A l'Amèrica del Sud, diria, tothom sap què és. Fins fa poc. Ara, la gent jove no ho sap perquè a ells, també, se'ls està fent oblidar la història. La història i la realitat són massa perilloses. D'una banda, ara tornen. La commemoració d'Iquique va ser majoritàriament iniciada per gent jove, en un intent de revolta, volent recuperar el passat, recuperar l'idealisme, i fer-hi alguna cosa. Per tant, això és suficient, més que suficient, diria, per fer-me continuar endavant.

VN: Gràcies. Han estat uns moments extraordinaris. Deixa'm recordar-te que estàs convidat a venir a Barcelona i a Catalunya quan vulguis. Gràcies en nom de milions de persones.

CLOENDA D'EN VICENÇ NAVARRO A L' ENTREVISTA A CHOMSKY

Coincidireu que ha estat una entrevista molt interessant, 45' d'una veu crítica.

Seria important que veièssim la rellevància del que en Noam ha dit té pel nostre país. Com deia al principi, parla del futur i aquest futur no funciona si el model és els EEUU. Unes coses que ha dit, que crec que és important subratllar, és que una cosa és la llibertat d'expressió, que tothom pugui dir el que vulgui i una altra és la democràcia en el sentit de que aquest que es digui ha de tenir accés als altres. Des d'aquest punt de vista el problema més gran que té la democràcia als EEUU, entre altres, és el gran control dels mitjans d'informació, dirigits, manipulats per grans grups econòmics que canalitzen que és el que arriba o no a la gent.

Des d'aquest punt de vista hi ha un enorme control dels missatges, de la informació als EEUU. La persona més coneguda fora dels EEUU. no apareix mai en els grans mitjans de comunicació. Això és un tema d'una enorme rellevància i, en certa manera, ja passa també al nostre país, a on veus d'esquerra no surten molt freqüentment en els mitjans de comunicació catalans i espanyols i certs missatges estan clarament discriminats. Per exemple, com és no hi han més articles crítics amb la monarquia en el nostre país?, com jo li pregunto al Noam Chomsky, és estrany perquè sembla que els EEUU és una estructura tan sòlida que l'"establishment" s'hauria de sentir molt segur i permetre's el luxe de tenir més diversitat. La mateixa pregunta es podria fer aquí a Espanya i a Catalunya, com és que no hi ha veus antimonàrquiques en els mitjans?. Si la monarquia és tan sòlida, està tan establerta, podrien permetre legitimar-la amb una diversitat més gran de veus crítiques i en canvi no surten veus. El que diu en Noam Chomsky és la resposta encertada. Perquè l'"establishment" està molt més segur del que en creiem que està i això és molt important. És molt important que aquest enorme control dels mitjans és perquè la gent que té el poder no està segura i, com passa als EEUU, la gent normal i corrent del carrer és molt més progressista que no l'"establishment" desitja que sigui i d'aquí aquest enorme control d'aquesta informació.

L'altre punt del que parla és sobre el fenomen Obama. El que estem veient als EEUU. és pràcticament la desaparició de la política i la seva substitució per uns missatges mediàtics que es centren molt amb personalitats i les seves característiques, si un té més experiència, si l'altre desitja més canvi, però en el cas del canvi, quins canvis s'estan demanant?, a través de quins instruments?. Paradòxicament el candidat del canvi està recolzat per alguns dels grups financers més importants dels EEUU que són responsables dels problemes que existeixen, com per exemple, la manca de cobertura dels serveis sanitaris a la població.

Aleshores, aquesta imatge de símbol dels missatges mediàtics, explica que avui el poble dels EEUU. no sap ben bé què vol dir aquest canvi, excepte de que ja està tip del que té. Des d'aquest punt de vista també és important aquest missatge de que la política desapareix substituïda pels missatges mediàtics de tipus personal, en xarxes mediàtiques que no tenen cap valor en quan a explicar la realitat i encara menys en quan a presentar alternatives.

Això no vol dir que tots aquests personatges siguin iguals, representen interessos diferents i des d'aquest punt de vista, Noam, naturalment, valora més la possibilitat de que surti l'Obama que no el Mc Cain. El Mc Cain seria ja la ultradreta. Però el que és important de veure als EE.UU. no és tan el que l'Obama diu o deixa de dir sinó el que avui està passant als EEUU. una sensació d'alienació,

de descontent, de moviment "antiestablishment" que també apareix a Europa. Recordem el que va passar amb la Constitució Europea, en que els referendums francès, holandès i irlandès mostren un gran rebuig a aquesta Europa de l'"establishment". I les enquestes en la majoria de països també mostren aquest rebuig. La distància entre els representats i els representants s'està fent més i més gran i això és del que ell parla.

Aleshores, si aquest moviment "antiestablishment" es canalitza pot inclús desbordar a la persona que d'una manera mediàtica apareix com a missatge de canvi. Tenim que recordar que Roosevelt no era una persona molt progressista, però el fet de que en aquell moment hi havia una pressió pel canvi que el va forçar, va ser la gent que el va forçar, no va ser ell que va liderar el canvi, sinó que la gent va forçar que Roosevelt establís el "New Deal", que són les bases de l'estat del benestar d'aquell país.

L'estat del benestar dels EEUU és molt deficient i des d'aquest punt de vista aquesta demanda, per exemple, de universalització de la sanitat, de polítiques de plena ocupació, de salaris més alts, aquesta pressió és el punt clau que porta a la importància de l'organització, que és l'últim punt que subratlla el Noam i que crec que és molt rellevant per nosaltres, quan ell subratlla tant que l'organització és clau.

Des d'aquest punt de vista ell és optimista en quan als EEUU. perquè creu que la gent, la classe treballadora, les classes populars que, quasi mai apareixen en aquests mitjans, excepte en les últimes eleccions, quan es va descobrir a la classe treballadora, i varem veure com un negre per un costat i una dona per l'altre eren plenament conscients que guanyarien o no depenent de que poguessin o no mobilitzar aquesta classe treballadora que havia inclús desaparegut del discurs polític. Aquesta observació es també molt rellevant a aquí, al nostre país en el que pràcticament cap dirigent d'esquerres parla de classe treballadora, o de la lluita de classes. Doncs, això és el que està passant als EEUU i en Chomsky ho parla en tota claredat.

Des d'aquest punt de vista també parla d'Europa, de que Europa no pot ser un apèndix dels EEUU. La funció del govern federal dels EEUU a Europa ha estat la d'afeblir a les esquerres. Parla del cas de Itàlia, podria parlar també del cas d'Espanya.

Aleshores Europa, sobretot l'Europa de les esquerres s'ha de distanciar, independitzar d'aquest tutelatge de l'"establishment" dels EEUU i del seu govern federal.

Per últim, parlant del Món ell creu que el Món té grans possibilitats, que hi ha un moviment antiglobalització que ha d'organitzar-se. Des d'aquest punt de vista acaba demanant una nova Internacional. Molt crític amb les Internacionals anteriors creu que s'ha d'organitzar una organització que coordini i relacioni aquest moviment que creu que té un enorme potencial.

Moltes gràcies, i en nom de la UPEC, desitjem que aquesta entrevista us ajudi amb la nostra vocació transformadora del nostre país, del nostre continent i del nostre nom.

Universitat
Progressista
d'Estiu
de Catalunya

